

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS CHUKAS • MAAMAR 8

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר...

“Then Israel sang this song: Spring
up, O well” (Numbers 21:17)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/chukas/8/

1 אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה באר חפרוה שרים כרוה כו'. הנה באר נקי כנס"י כמ"ש בשה"ש מעין גנים באר מים חיים.

"Then Israel sang this song: Spring up, O well, sing out to it! The well, princes dug it, delved it," etc. Now, the well is called the Congregation of Israel (Knesses Yisrael), as is written in the Song of Songs, "a fountain of gardens, a well of living waters."

כי הנה הבאר מים שנובעת מתחת לארץ המים הן היורדים מלמעלה מן הארבעה נהרות דרך סולמא דפרת כו' וארעא חלחולי מחלחלא כו'

For the well of water that springs up from beneath the earth: the waters are those that come down from above, from the four rivers, by way of the "ladder of the Euphrates," etc., and "the earth is perforated with channels," etc.;

יורדים המים דרך גידי הארץ עד שנעשה מי באר שחוזרים ונובעים מתחת לארץ מלמטה למעלה [וכמ"ש מזה ע"פ ויחפרו בפ' תולדות] וכך כנס"י היא מקור

the waters go down through the veins of the earth until they become well water, which springs back up from beneath the earth, from below upward [as is written about this on the verse "And they dug," in Parshas Toldos]. And so too the Congregation of Israel, which is the source of

נש"י היא באה מלמעלה ותחלה היתה מעין גנים ב' גנים ג"ע העליון וג"ע התחתון שבאה בהשתלשלות העולמות דרך ג"ע העליון ודרך ג"ע התחתון ושם היתה מקום

the souls of Israel, comes from above. At first it was "a fountain of gardens," two gardens, the higher Gan Eden and the lower Gan Eden, for it comes down through the chain of descending worlds (hishtalshelus) by way of the higher Gan Eden and by way of the lower Gan Eden; and there was the place

עמידת הנשמה טרם בואה לעוה"ז וכשבאה בהתלבשות הגוף נעשית בחי' באר מים חיים שחוזרים ועולים ונובעים ממטה למעלה ביציאתה מנרתקה היא מאסר הגוף לאור באור החיים:

where the soul stood before it came into this world. And when it comes to be en clothed in the body, it becomes the level of "a well of living waters," which rise back up and spring forth from below upward, as it goes out of its sheath, that is, out of the prison of the body, "to be illumined with the light of life."

2 והנה ככל הדברים האלה כך הוא דרך וסדר העבודה כי הנה כתיב ויניחם בג'ע לעבדה ולשמרה לעבדה במ'ע

Now, in accordance with all these things, so is the way and order of [divine] service. For it is written, "And He placed him in Gan Eden to work it and to guard it": "to work it" with the positive commandments,

ולשמרה במל'ת שע'י קיום מ'ע ושמירת מל'ת עובד ומתקן את הג'ע ועבודת הגן היא להשקותה וכמ'ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

and "to guard it" with the prohibitive commandments. For through fulfilling the positive commandments and keeping the prohibitive commandments, one works and perfects Gan Eden; and the work of the garden is to water it, as it is written, "And a river goes out of Eden to water the garden."

3 ובח'י זו נעשית ע'י ישראל למטה שכנס'י היא המעין גנים המשקה את הגן העליון וגן התחתון.

And this level is brought about by Israel below, for the Congregation of Israel is the "fountain of gardens" that waters the higher garden and the lower garden.

והענין שכשם שבגן צ"ל בו מעיין להשקותו כדי להצמיח כל פרי שבגן. שהמים מצמיחים כל מיני תענוג כך הנה ג'ע צ"ל בו בחינת מעיין.

The explanation: just as a garden must have in it a fountain to water it, in order to make every fruit in the garden grow (for the water makes all kinds of delights grow), so too Gan Eden must have in it the level of a fountain.

כי ג'ע הוא תענוג הנשמות שנהנין מזיו השכינה שבא לכלל גילוי השגת הנפש המשגת באור א"ס ב"ה [ועי' מתענגין בו תענוג נפלא אין קץ עד שאמרו מוטב דלידייני כו']

For Gan Eden is the delight of the souls, who take pleasure in the radiance of the Shechinah (Divine Presence), which comes within the scope of the revealed comprehension of the soul that comprehends the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He [and through this they delight in it with a wondrous, endless delight, to the point that they said, "Better that he be judged," etc.,

שאפילו כל יסורי גיהנם כדאי הוא לה וצריכה הנשמה להיות לה מירוק בגיהנם תחלה כדי שתבוא להתענג על ה' באור א"ס ב"ה]

for even all the sufferings of Gehinnom are worthwhile to it; and the soul must first undergo a scouring in Gehinnom so that it may come to delight in G-d, in the Infinite Light, blessed be He].

והנה הוא ית' סתימא דכל סתימין ואיך יבוא לידי גילוי ההשגה אלא באתעדל"ת תליא מילתא בקיום התומ"צ שהמצות שנתלכשו בענינים גשמיים כמו קרבנות שהם בע"ח ותרומות ומעשרות שהם בבחינת צומח וצדקה שהיא בבחי' דומם

Now, He, may He be blessed, is "the most hidden of all hidden"; how then can He come to be revealed in comprehension? Rather, the matter depends on an arousal from below (isarusa dilesata), on the fulfillment of Torah and mitzvos. For the mitzvos that were encloded in physical matters, such as sacrifices, which are animals; terumos and tithes, which are of the level of plant life; and charity, which is of the level of the inanimate:

הנה שרשן ויסודתן מאד נעלה בהררי קדש ממדרגה של רצון עליון ואור א"ס ב"ה כנודע ממשל נפילת החומה שמה שנפל יותר למטה הוא ממקום גבוה יותר כו' וכמ"ש בס"י נעוץ תחלתן בסופן דייקא

their root and their foundation are exceedingly lofty, "in the mountains of holiness," from the level of the Supernal Will and the Infinite Light, blessed be He; as is known from the parable of a falling wall: what falls farther down is from a higher place, etc. And as is written in Sefer Yetzirah, "their beginning is wedged in their end," specifically,

כי סוף מעשה במחשבה תחלה והן הן הממשיכים חיות ואור א"ס ב"ה להיות בגילוי ההשגה ותענוג הנשמות בג"ע העליון בעולם הבריאה וג"ע התחתון שבעולם העשיה [ועמ"ש מזה בכיאר ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות].

for "last in deed, first in thought." And it is they, precisely they, that draw down life-force and the Infinite Light, blessed be He, to be in the revelation of the comprehension and delight of the souls in the higher Gan Eden, in the World of Beriah (Creation), and in the lower Gan Eden, which is in the World of Asiyah (Action) [and see what is written about this in the explanation on the verse "And Moshe spoke to the heads of the tribes"].

4 ועד"ז שאר כל מצות ה' שהן במודו"מ של האדם מחשבה היא כוונת המצות ודבור הוא

And in the same way all the rest of G-d's commandments, which are in a person's thought, speech and action: thought is the intention of the mitzvos; and speech is

ת"ת וק"ש ובהמ"ז וכיוצא בהן ומעשה המצות מעשיות שבפ"מ הן הן בחי' בי"ע שבהן ועל ידן נמשך חיות ואור א"ס ב"ה מהעולם אל הגילוי:

Torah study, the recital of Shema, Grace after Meals and the like; and action is the practical mitzvos in actual deed. These are precisely the levels of Beriah, Yetzirah and Asiyah within them, and through them life-force and the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, are drawn down from concealment into revelation.

5 וגילוי זה הוא בבחי' פנימית ובבחי' מקיפים כי במצות יש ב' ענינים בחי' פנימית המצות ובחי' מקיפים [ועמ"ל מזה כשה"ש בביאור ע"פ קול דודי] ובפרטות המצות במצות הצדקה הלא פרוס לרעב לחמך כו'

And this revelation is on the level of the inner and on the level of the encompassing (makifim). For in the mitzvos there are two matters: the level of the inner dimension (pnimiyus) of the mitzvos, and the level of the encompassing [lights] [and see what is written above about this in Shir HaShirim, in the explanation on the verse "The voice of my beloved"]. And among the particular mitzvos, in the mitzvah of charity: "Is it not to break your bread for the hungry," etc.:

לתת מזון ומחיה בחי' פנימית וגם כי תראה ערום וכסיתו בחי' מקיף ועי"ז נמשך להיות אז תתענג על ה' על דייקא כמ"ש בזהר פ' ויחי (דרי"ט ע"א)

to give food and sustenance is the level of the inner; and also "when you see the naked, that you cover him" is the level of the encompassing. And through this there comes to be "Then you shall delight upon Havayah": "upon," specifically, as is written in the Zohar, Parshas Vayechi (page 219a).

והיינו שיהיה הוי' אור א"ס ב"ה נתפס ונקלט בהשגות הנשמות בבחי' פנימית עד שתהיינה מתענגות ונהנות וכו'

That is, that Havayah, the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, be grasped and absorbed in the souls' comprehension on the level of the inner, until they delight and take pleasure, etc.

כי המושכל הנתפס בהשגת האדם ושכלו הרי השכל וההשגה מקיפים את המושכל מכל צד והמושכל מלוכש בפנימיותה ובתוך תוכה והרי שכל האדם והשגתו הם למעלה מן המושכל.

For a concept that is grasped in a person's comprehension and intellect: the intellect and the comprehension encompass the concept from every side, and the concept is enfolded in its inner part and within its very core; and so a person's intellect and comprehension are above the concept.

6 וזהו ענין שרפים עומדים ממעל לו כו' וכמ"ש במ"א. וגם בבחי' מקיף שהוא כענין שנאמר ויצא כברק חצו שאינו אלא כברק המבריק במוחו והשגתו אבל אינו נתפס ונקלט לתוך השגתו ממש.

And this is the meaning of "Seraphim stand above Him," etc., as is explained elsewhere. And also on the level of the encompassing, which is like what is said, "And His arrow shall go forth like lightning": it is only like lightning flashing in his mind and comprehension, but it is not grasped and absorbed into his actual comprehension.

7 וזהו ענין לבושי הנשמה שבג"ע להיות צרורה בצרור החיים כבוד ה' יאספך דהיינו להיות אור א"ס ב"ה מקיף עליו ומלבישו וסוכבו מכל צד עד שיהיה נכלל באור א"ס ב"ה ממש בבחי' ביטול ההשגה כו'.

And this is the meaning of the garments of the soul in Gan Eden, that it be "bound up in the bond of life"; "the glory of Havayah shall gather you in": that is, that the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, encompass him, clothe him and surround him from every side, until he is subsumed in the Infinite Light, blessed be He, itself, on the level of the nullification (bittul) of comprehension, etc.

8 וזהו שא' כבוד הוי' יאספך אחר כי תראה ערום וכסיתו שהוא בחי' מקיף ולבוש וזהו ענין כבוד שהוא ענין מקיף כמ"ש במ"א.

And this is why it says "the glory of Havayah shall gather you in" after "when you see the naked, that you cover him," which is the level of the encompassing and of a garment. And this is the meaning of "glory," which is a matter of the encompassing, as is explained elsewhere.

וזהו ענין מעיין גנים שכנס"י היא בחי' מעיין המשקה את הגנים להיות המשכת תענוג עליון מאור א"ס ב"ה מההעלם אל הגילוי בג"ע העליון וג"ע התחתון וגילוי זה נמשך ג"כ למטה בנפש האדם.

And this is the meaning of "a fountain of gardens": the Congregation of Israel is the level of a fountain that waters the gardens, so that there be a drawing down of supernal delight from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from concealment into revelation, in the higher Gan Eden and the lower Gan Eden. And this revelation is also drawn down below, into a person's soul,

להיות בחי' באר הנובעת ממטה למעלה בקיום מ"ש ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך כו'.
so that there be the level of a well that springs from below upward, in the fulfillment of what is written, "And you shall love Havayah your G-d with all your heart and with all your soul," etc.

9 וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא כו' כי אתה בראתה ואתה יצרתה כו' ואתה עתיד ליטלה ממני כו'

As it is written, "To You, Havayah, I lift up my soul," etc. For "You created it, and You formed it," etc., "and You will in the future take it from me," etc.

ואינה נתונה לאדם אלא כדי שיעור ימי חייו לזאת יהיה בעיניו כל ימי חיי העולם הזה בבחי' בעל כרחך

And it is given to a person only for the measure of the days of his life. Therefore all the days of the life of this world should be, in his eyes, in the manner of "against your will

אתה חי וכמאן דשדי בתר כתפוי ואליו יתי לכדו יהיה נושא את נפשו וכל ימי חיי האדם אשר נתלכשה נפשו בגופו בעולם הזה הוא רק

you live," and like something one casts behind his shoulders; and to Him alone, may He be blessed, shall he lift up his soul. And all the days of a person's life, in which his soul is en clothed in his body in this world, are only

כדי להיות בחי' באר שנובעת מתחת לארץ דייקא שעל ידי שהמים הולכים דרך עפר הארץ הם מתבררים ונעשים צלולים יותר כך הנשמה מתבררת יותר בקיום התומ"צ מעשיות שבענינים גשמיים so as to be the level of a well that springs from beneath the earth, specifically. For through the waters' passing through the dust of the earth, they are refined and become clearer; so too the soul is further refined through fulfilling the Torah and the practical mitzvos, which are in physical matters,

וגם ע"י תגבורת כח נפש האלקית על נפשה הבהמית לאכפיא ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' ואי לזאת חומריות הגוף וגשמיות העוה"ז אינו אלא בבחינת מעבר לנשמה ועיקר דביקותה תהיה בשרשה באלקים חיים

and also through the strengthening of the power of the G-dly soul over its animal soul, to subdue, and to transform darkness into light, etc. And accordingly, the coarseness of the body and the physicality of this world are only in the manner of a passageway for the soul, and its main cleaving shall be in its root, in the living G-d.

(עו"ל שכנפש ג"כ ימצא ב' בחי' מעיין ובאר וכנז' ע"פ ויחפרו עבדי יצחק הנ"ל מה שמתבונן בעומק מחשבתו בגדולת אור א"ס ב"ה בק"ש ותפלה זהו בחי' נהר יוצא מעדן חו"ב תרין ריעין כו')

(One may further say that in the soul too there are found the two levels of fountain and well, as mentioned on the verse "And Yitzchak's servants dug," cited above: what a person contemplates in the depth of his thought on the greatness of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, during the Shema and prayer is the level of "a river goes out of Eden," Chochmah and Binah, "two companions," etc.;

והוא משקה את הג"ן סדרים דאורייתא הוא עסק התורה שעוסק אח"כ ד' אמות של הלכה כו' שימשך בהתורה מבחי' תענוג עליון וזהו ענין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי

and it waters the fifty-three (gan) sections of the Torah, which is the study of Torah that he engages in afterward, "the four cubits of halachah," etc., so that [light] from the level of supernal delight be drawn into the Torah. And this is the meaning of "about my prayer, that it be close to my bed,"

כדי שיהי' עסק התורה אחר התפלה להיות קולך ערב כמ"ש במ"א בביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע כו' וזהו ענין מעין גנים. וכמ"ש בזח"ג (דרצ"ח א') דמעין גנים זהו ענין ונהר יוצא מעדן.

so that the study of Torah be after prayer, so that "your voice is sweet," as is explained elsewhere in the explanation on the verse "My dove, in the clefts of the rock," etc. And this is the meaning of "a fountain of gardens." And as is written in the Zohar, Part III (page 298a), that "a fountain of gardens" is the meaning of "and a river goes out of Eden."

וענין באר היינו ע"ד המבואר ע"פ יונתי הנ"ל בענין יונתי כשהיא בחגוי הסלע עז"נ הראיני את מראיך שזהו בחי' אור חוזר אשר ע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד דמשכין ליה בחילא יתיר.

And the matter of the well is along the lines of what is explained on the verse "My dove" mentioned above, on the matter of "my dove" when she is in the clefts of the rock, of which it is said, "Let me see your countenance": that this is the level of returning light (or chozer), of which they said, "In the place where penitents stand, the perfectly righteous cannot stand," for they draw it with greater strength.

10 וכך הוא בחי' באר דנביע מתתא לעילא ולכן הוא למעלה מבחי' מעין גנים כו' עד שהיא בחינת מים חיים ממש שלמעלה מבחינת ונהר יוצא כו' כמ"ש במ"א בד"ה ששים המה מלכות.

And so it is with the level of a well, which springs from below upward; and therefore it is above the level of "a fountain of gardens," etc., to the point that it is the level of actual "living waters," which is above the level of "and a river goes out," etc., as is explained elsewhere in the discourse beginning "There are sixty queens."

א"נ אף שהנהר הוא ג"כ בחי' כנ"ל בענין מים גנים עכ"ז הבאר שהוא ממטה למעלה יש בו בחינה עליונה יותר כנ"ל בענין שבעלי תשובה כו' וצ"ל כל ימיו בתשובה.

Alternatively: although the river too is a [lofty] level, as mentioned above in the matter of the waters of the gardens, nevertheless the well, which is from below upward, has in it a higher level, as mentioned above in the matter that penitents, etc. And all his days must be in teshuvah (return).

וזהו ענין ודברתם אל הסלע ונתן מימיו שע"ז נאמר עלי באר כו' והיינו ממש כענין הראיני את מראיך דיונתי בחגוי הסלע כו':

And this is the meaning of "And you shall speak to the rock, and it shall give forth its water," of which it is said, "Spring up, O well," etc. And this is exactly like the matter of "Let me see your countenance" said of "my dove in the clefts of the rock," etc.

11 ב אך להיות גילוי בחי' באר זו צריך להיות חפרוה כרוה חפירה וכריה היא להשליך את עפר הארץ הסותמים את פי הבאר אלא שחפירה הוא להשליך את רגבי הארץ הגסים וכריה היא להשליך הצרורות וחול הדק.

2. However, for this level of a well to be revealed, there must be "dug it, delved it." Digging and delving are casting away the dust of the earth that blocks the mouth of the well; except that digging is casting away the coarse clods of earth, and delving is casting away the pebbles and the fine sand.

12 וכך צריך להעביר כל המסתירים ומכסים על האהבה המסותרת ולאכפיא לסט"א הן באיסור להיות סור מרע כו'

And so one must remove everything that hides and covers the hidden love, and subdue the sitra achra (the other side): whether in what is forbidden, to "turn away from evil," etc.;

והן בהיתר קדש עצמך במותר לך ובטל רצונך מפני רצונו והן בקיום המצות להתחזק בלימוד התורה יותר מהרגילות וליתן צדקה יותר

or in what is permitted, “sanctify yourself in what is permitted to you,” and “nullify your will before His will”; or in fulfilling the mitzvos, to strengthen oneself in Torah study more than one’s habit and to give charity beyond

מטבעו וכיוצא בהן שכל הדברים האלה וכיוצא בהן הן בחי' חפירה וכריה להעביר כחות החומריות שמצד הקליפה ולבטלן בבחינת ביטול לגמרי בטל רצונך כו'

his nature, and the like. For all these things and the like are precisely the levels of digging and delving: to remove the powers of coarseness that come from the side of kelipah and to nullify them in complete self-nullification (bittul), “nullify your will,” etc.,

כדי לגלות מצפוני האהבה מההעלם אל הגילוי (ובי' בחי' אלו חפירה וכריה לעשותה בבחי' באר זהו כמו ענין המבואר ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה בארצך.

in order to reveal the hidden recesses of the love, from concealment into revelation. (And these two levels, digging and delving, to make it into the level of a well, are like the matter explained on the verse “None shall miscarry or be barren in your land”:

ענין אפילו בית ולד אין לה כו' והנה העצה לעשות כלי ריקן הוא כמ"ש לב נשבר ונדכה כו'. וזהו בחי' חפירה כו' אך עוד צריך הוא שלא יטה לבו אפילו לדברים המותרים להיות מקושר בהם כו' ע"ש.

the matter of “she did not even have a womb,” etc. And the counsel for making an empty vessel is as it is written, “a broken and crushed heart,” etc.; and this is the level of digging, etc. But he must further not incline his heart even to permitted things, to be bound up in them, etc.; see there.

וזהו בחינת כריה להשליך הצרורות וחול הדק ועיי' יתגלה מצפון האהבה בחינת ותתפלל חנה על ה' כו' ע"ש וזהו פי' וענין עלי באר)

And this is the level of delving, casting away the pebbles and the fine sand. And through this the hidden recess of the love will be revealed, the level of “And Channah prayed upon Havayah,” etc.; see there. And this is the meaning and the matter of “Spring up, O well.”)

ובחי' חפירה וכריה זו נעשה ע"י בחי' שרים ונדיבי עם שרים הם האבות ובחיר האבות הוא יעקב.

And this level of digging and delving is brought about through the level of “princes” and “nobles of the people.” The “princes” are the Patriarchs, and the choicest of the Patriarchs is Yaakov,

כענין ואלקי יעקב בתוספת וי"ו המחבר כו' שיעקב הוא הכולל כל בחי' האבות כי ביעקב נאמר

as in the matter of "and the G-d of Yaakov," with the addition of the connecting vav, etc.: for Yaakov is the one who includes all the levels of the Patriarchs. For of Yaakov it is said,

כי שרית לשון שררה וממשלה עם אלקים הוא ענין הצמצום כי הנה אני הוי' לא שניתי ואין עוד מלבדו וכולא קמיה כלא כו'.

"For you have striven (sarisa)," an expression of rulership and dominion, "with Elokim," which is the matter of the tzimtzum (contraction). For "I, Havayah, have not changed," and "there is none else besides Him," and "all before Him is as nothing," etc.

ומה שנראה העולם ליש ודבר נפרד הוא ע"י בחי' שם אלקים המצמצם ומסתיר גילוי אלהותו ית' 13 להיות עולם המעלים כו'

And that the world appears as an existent thing (yesh) and a separate entity is through the level of the Name Elokim, which contracts and hides the revelation of His G-dliness, may He be blessed, so that there be a world (olam), which conceals (ma'alim), etc.

ויעקב הוא בחינת שר ומושל על בחי' אלקים שלא יסתיר ויעלים כו' כמ"ש והיה הוי' לי לאלקים כו'

And Yaakov is the level of a prince and ruler over the level of Elokim, so that it not hide and conceal, etc., as it is written, "And Havayah shall be my Elokim," etc.,

כמ"ש כמ"א ועם אנשים הם המלאכים כמ"ש באברהם וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו שכאו ג' מלאכים בשביל ג' שליחות.

as is explained elsewhere. "And with men": these are the angels, as is written of Avraham, "And he looked, and behold, three men were standing over him"; for three angels came for three missions.

לפי שאין מלאך א' יכול לעשות שתי שליחות כי המלאך הוא שליח ההשפעה שהוא בחי' כלי שבו

For one angel cannot carry out two missions, since the angel is the messenger of the flow (hash-pa'ah), being the level of a vessel in which

ועל ידו עוברת ההשפעה ואין כח בכלי שלו לסבול ולהגביל שתי שליחות שהן שתי השפעות

and through which the flow passes; and its vessel has no power to bear and contain two missions, which are two flows,

כי הם מבי"ע שנאמר ומשם יפרד שכל דבר הוא ענין בפני עצמו וביעקב כתיב וישר אל מלאך ויוכל
(בהושע סי' י"ב ה')

for they are from Beriah, Yetzirah and Asiyah, of which it is said, "And from there it divided," where each thing is a matter of its own. And of Yaakov it is written, "And he strove (vayasar) with an angel, and prevailed" (in Hosea, chapter 12, [verse] 5);

וארז"ל (חולין צ"ב א') שיעקב נעשה שר למלאך כי יעקב הוא גופא דאורייתא וכמ"ש הקל קול יעקב ויקם עדות ביעקב כו'.

and our Sages, of blessed memory, said (Chullin 92a) that Yaakov became a prince over the angel. For Yaakov is the body of the Torah (gufa de'oraysa), as it is written, "The voice is the voice of Yaakov," and "He established a testimony in Yaakov," etc.

ועל התורה נאמר אחת דבר אלקים שתים זו שמענו וכפטיש יפוצץ סלע מקרא אחד מתחלק כו'

And of the Torah it is said, "One thing G-d has spoken; two things have we heard," and "like a hammer that shatters a rock": one verse divides, etc.;

כי אורייתא מחכמה נפקת והיא חכמתו ית' דאיהו וגרמוהי חד שהכל נכלל בבחינת אחדות לכן דבור התורה אפילו פסוק אחד או הלכה א' כו'

for "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)," and it is His Chochmah, may He be blessed, of which "He and His vessels are one" (ihu vegarmohi chad), where everything is included in the level of oneness. Therefore the speech of the Torah, even one verse or one halachah, etc.,

כולל כל התורה כולה. משא"כ המלאכים שלא ניתן להם התורה ע"כ אין כח במלאך לסבול ולקבל שני שליחות

includes the entire Torah. This is not so with the angels, to whom the Torah was not given; therefore an angel has no power to bear and receive two missions.

(ועמ"ש מזה בד"ה כנשר יעיר דגבי מתן תורה נאמר רואין את הנשמע ושומעין את הנראה שאין התחלקות בין ראייה לשמיעה לפי שהתורה מחכמה עילאה נפקת שאין שם התחלקות המדרגות כי הוא למעלה מעולם הפירוד והנה איתא ברע"מ פ' פינחס)

(And see what is written about this in the discourse beginning "As an eagle stirs up [its nest]": that concerning the Giving of the Torah it is said, "They saw what is heard and heard what is seen," for there is no division between sight and hearing, since the Torah comes forth from supernal Chochmah, where there is no division of levels, for it is above the world of separation. Now, it is found in the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas)

(דרכ"ט ע"ב) וכפטיש יפוצץ סלע ודא סלע דאתמר ביה ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו וכמארז"ל שנה עליו פרק אחד

(page 229b): "like a hammer that shatters a rock," and this is the rock of which it is said, "And you shall speak to the rock before their eyes, and it shall give forth its water"; and as our Sages, of blessed memory, said, "Recite one chapter over it."

וזהו ענין חפרוה שרים בחי' קול יעקב שעייז נעשה בחי' באר מים חיים דהיינו כמ"ש ונתן מימיו כו'

And this is the meaning of "princes dug it": the level of "the voice of Yaakov," through which there comes to be the level of a well of living waters, namely, as it is written, "and it shall give forth its water," etc.

(ועיי' בזח"א ד"ו סע"ב ח"ב דס"ד ב' ועיי' עוד ח"ג דרמ"ט ב' רע"ט ב' ובלק"ת פ' חקת)

(And see the Zohar, Part I, page 6, end of side b; Part II, page 64b; and see further Part III, page 249b and 279b; and the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Chukas.)

והנה מדתו של יעקב הוא בחינת רחמנות ועמ"ש מזה לקמן סד"ה מי מנה עפר יעקב ועיי' נאמר ליעקב אשר פדה את אברהם הוא גילוי אהבה שבו

Now, the attribute of Yaakov is the level of compassion (and see what is written about this below, at the end of the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov"), and of this it is said, "to Yaakov, who redeemed Avraham": the revelation of the love that is within him.

ועל ידו נעשה בחיי חפירה וכרייה לבאר הנובעת ממטה למעלה מההעלם אל הגילוי (ווי"ש בזח"א ויצא קני"ב א' ויעקב בלחודי כו' ע"ש).

And through him there comes about the level of digging and delving for the well that springs from below upward, from concealment into revelation (and this is what is written in the Zohar, Part I, Vayetzei, 152a, "And Yaakov alone," etc.; see there).

ועד"ז נתקנו כל סדר התפלה שהוא לעורר את האהבה מההעלם אל הגילוי ע"י שישים אל לבו להתבונן בברוך שאמר והיה העולם איך שאמר מאמר אחד בלבד והיה העולם בבחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו'.

And in this way the entire order of prayer was instituted, which is to arouse the love from concealment into revelation: through his setting his heart to contemplate "Blessed is He who spoke and the world came to be," how He spoke one utterance alone and the world came to be, on the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), etc.;

ואיך שהאופנים ברעש גדול כו' וצבא השמים לך משתחווים השתחוה לא נא' אלא משתחווים שתמיד משתחווים כו'.

and how "the Ofanim, with a great noise," etc.; and "the host of heaven bow down to You": it does not say "bowed down" but "bow down," for they bow down always, etc.

ואח"כ אומרים אב הרחמן רחם נא עלינו במדתו של יעקב שלא להיות גשמיות הגוף והעולם מסתירים ומעלימים עליו ויהיה גילוי האהבה למטה כמו למעלה:

And afterward we say, "Merciful Father, have mercy upon us," with the attribute of Yaakov: that the physicality of the body and of the world not hide and conceal over him, and that the revelation of the love be below as it is above.

14 ג והנה מן הבאר הזאת ע"י חפירה זו נעשה גילוי בחי' מים חיים שהוא קיום יותר מבחי' אהבה ברשפי אש בהתלהבות התפלה ע"י התבוננות כו' שאחר התפלה חולפת ועוברת כו'

3. Now, from this well, through this digging, there comes about the revelation of the level of living waters, which is more lasting than the level of love like fiery flames (rishpei esh) in the fervor of prayer through contemplation, etc., which after prayer passes and goes away, etc.

אבל בחיי מים הם המשכות אהבה שאין לה הפסק וזו היא מעלת אברהם אוהבי איש החסד זכור אב
נמשך אחריו כמים

But the level of water is flows of a love that has no interruption. And this is the virtue of Avraham, “who loves Me,” “the man of kindness”: “Remember the father, who was drawn after You like water.”

(וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם דוקא וע' ברבות וירא פמ"ח אתה אמרת יוקח נא מעט מים חייך
שאני פורע לבניך כו' עלי באר כו' וע"ש ג"כ ס"פ נ"ד.

(And this is “to Yaakov, who redeemed Avraham,” specifically. And see Midrash Rabbah on Vayeira, chapter 48: “You said, ‘Let a little water be brought’; by your life, I will repay your children,” etc., “Spring up, O well,” etc. And see there also, at the end of chapter 54.

וע' עוד מענין עלי באר ברבות חיי שרה פ"ס בשלח פכ"ה ר"פ במדבר שלח לך ר"פ ו"ז ובפ' חקת ובפ'
עקב בפסוק שמע ישראל אתה עובר היום ובקהלת רבה ס"פ שלח לחמך ע"פ המים).

And see further on the matter of “Spring up, O well” in Midrash Rabbah: Chayei Sarah, chapter 60; Beshalach, chapter 25; the beginning of Bamidbar; Shelach Lecha, the beginning of chapter 17; and in Parshas Chukas; and in Parshas Eikev, on the verse “Hear, O Israel, you are crossing today”; and in Koheles Rabbah, at the end of “Send your bread upon the waters.”)

והיינו לפי שהם מים חיים שמקבלים מחכמה שנק' חיים כי החכמה תחיה באור פני מלך חיים

And this is because they are living waters, which receive from Chochmah (wisdom), which is called “life,” for “Chochmah gives life,” “in the light of the King’s countenance is life”:

דהיינו בחיי ביטול כח מ"ה [וכמ"ש במ"א ע"פ ושאתם מים כששון בענין ניסוך המים בחג איך שהיא
בחי' אהבה שלמעלה מרשפי אש וכמשל הבן כשהוא אצל אביו ממש כו'.

that is, the level of self-nullification (bittul), koach mah (the power of “what”) [as is explained elsewhere on the verse “And you shall draw water with joy,” concerning the water libation on the Festival: how it is the level of a love that is above fiery flames, like the analogy of a son when he is actually with his father, etc.

15 ובמ"א מבואר שזהו בחי' כהן גדול חסד דאבא אהבה בבחי' ביטול] וגילוי זה בנפשו של האדם הוא ע"י

העסק בתורה דאורייתא מחכמה נפקת בחי' ביטול

And elsewhere it is explained that this is the level of the High Priest, the Chesed (kindness) of Abba, a love in the manner of self-nullification (bittul).] And this revelation in a person's soul comes through occupation with the Torah, for "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)," the level of bittul;

ולכן נמשך ממנה גילוי זה בנפש האדם בבחי' ולא תחללו כו' שלא לדחוק רגלי השכינה ואשים דברי בפיך כו',

and therefore this revelation is drawn from it into a person's soul in the manner of "And you shall not profane," etc., not to "push away the feet of the Shechinah (Divine Presence)," and "I have put My words in your mouth," etc.

ולכן בפי קדש לי שהוא ח"ע נאמר ולזכרון בין עיניך דהיינו שאין הפסק להאהבה כבאר מים חיים שנובעים תמיד

And therefore in the section "Sanctify to Me," which is the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), it is said, "and for a remembrance between your eyes": that is, that the love has no interruption, like a well of living waters that spring forth constantly;

והיינו ע"י מ"ש אח"כ למען תהיה תורת ה' בפיך וכמ"ש בספרי פ' ואתחנן לפי שהוא אומר ואהבת את ה' איני יודע באיזה צד אוהבים את הקב"ה ת"ל והיו הדברים האלה כו'

and this is through what is written afterward, "so that the Torah of Havayah be in your mouth." And as is written in the Sifrei, Parshas Va'eschanan: "Since it says, 'And you shall love Havayah,' I do not know in what way one loves the Holy One, blessed be He; the verse teaches, 'And these words shall be,' etc.,

שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה והיינו לפי כי החכמה שהיא התורה היא בחינת ראייה והאהבה הנמשך מבחי' ראייה היא בבחי' ביטול והיא למעלה מבחי' אהבה הנמשכת מבחי' שמיעה שהיא מרחוק והיא בחי' רשפי אש כו'

for through this you come to know the Holy One, blessed be He." And this is because Chochmah, which is the Torah, is the level of sight, and the love drawn from the level of sight is in the manner of bittul; and it is above the level of the love drawn from the level of hearing, which is from afar and is the level of fiery flames, etc.

[ועמ"ש במ"א סד"ה מי כהי אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות. לראות בחי' ראייה והתגלות אור א"ס ב"ה כו' והיינו ע"י התורה כו' ע"ש].

[And see what is written elsewhere, at the end of the discourse beginning "Who is like Havayah our G-d, who is enthroned on high, who looks down low to see": "to see," the level of sight and the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, etc., and this is through the Torah, etc.; see there].

16 וגילוי בחי' מים חיים של התורה נמשך מהבאר ההיא שנובעת מתחת לארץ הוא בחי' המצות המלוכשים בענינים הגשמיים כי כל התורה הוא פי'

And the revelation of the level of the living waters of the Torah is drawn from that well which springs from beneath the earth, which is the level of the mitzvos enclothed in physical matters; for the whole Torah is the explanation

וביאור המצות כמ"ש במ"א, ומן הבאר ההיא נובעים מים חיים של התורה להיות בבחי' ביטול ולא תחללו את שם קדשי ואשים דברי בפ"ך כו'

and elucidation of the mitzvos, as is explained elsewhere. And from that well spring the living waters of the Torah, so as to be in the manner of self-nullification (bittul), "And you shall not profane My holy Name," and "I have put My words in your mouth," etc.

וע"ז נאמר ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני כי מים חיים של התורה המלוכשת בגשמיות יומשכו ממטלמ"ע אל הים הקדמוני והים הקדמוני יהיה בבחי' מקבל מבחי' מים חיים שלמטה.

And of this it is said, "On that day living waters shall go out from Jerusalem, half of them toward the eastern sea": for the living waters of the Torah, which is enclothed in physicality, will be drawn from below upward to the eastern sea, and the eastern sea will be in the position of a recipient from the level of the living waters below.

17 והענין כמ"ש אז נדברו כו' ויקשב ה' וישמע כו'. ולכאורה אינו מובן מה צריך הקב"ה לשמיעת התורה שלמטה והלא תורה מאתו תצא.

And the explanation is as it is written, "Then they spoke," etc., "and Havayah listened and heard," etc. At first glance this is not understood: what need has the Holy One, blessed be He, to hear the Torah below? Surely "Torah goes forth from Him"!

אלא הענין כי הנה הקב"ה נקי לפעמים בחי ממכ"ע (ועיין זח"ב בשלח מ"ו א' ובמק"מ שם).

But the explanation is that the Holy One, blessed be He, is sometimes called the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin) (and see the Zohar, Part II, Beshalach, 46a, and the Mikdash Melech there).

והנה התורה של העוה"ז לפי שהיא מלובשת בענינים גשמיים שרשה מאד נעלה כו' ולכן היא ממשכת כח החיות מאור א"ס ב"ה מלמעלה מעלה מבחינת סובב כל עלמין לבחי' ממכ"ע ויקשב ה' וישמע כו'.

Now, the Torah of this world, because it is en clothed in physical matters, has a very lofty root, etc.; and therefore it draws the power of life-force from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from the highest heights, from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), to the level of the light that fills all worlds: "and Havayah listened and heard," etc.

ועיין מזה בזח"ב ס"פ ויקהל (דרי"ז ע"א) וזהו ענין במחוקק במשענותם וכמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו (עיין לעיל פ' בחקתי ד"ה מבואר בע"ח)

And see about this in the Zohar, Part II, at the end of Parshas Vayakhel (page 217a). And this is the meaning of "with the mechokek (lawgiver), with their staffs," as is explained on the verse "If you walk in My statutes" (see above, Parshas Bechukosai, the discourse beginning "It is explained in Etz Chaim"):

ששני חקיקות לכלי עד"מ מבית ומבחוץ מבחוץ להעביר כל חלודה ובפנים לחקוק בה בית קיבול כך צ"ל חקיקת הנפש מבחוץ להעביר כל מונע ומסתיר כו'

that there are two engravings of a vessel, by way of analogy, from within and from without: from without, to remove all rust, and within, to engrave in it a receptacle. So too there must be an engraving of the soul: from without, to remove everything that hinders and hides, etc.,

והוא בחינת חפירה הנ"ל ומבפנים להיות בחינת כלי קיבול אור א"ס ב"ה להיות כלי מחזיק ברכה כו' and this is the level of digging mentioned above; and from within, to be the level of a vessel that receives the Infinite Light, blessed be He, to be "a vessel that holds blessing," etc.

ואין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא בבחי' חכמה כח מה כו' והמחוקק העושה הכלי קיבול הוא הממשיך בחי' התורה בבחינת הביטול כו'

And the Infinite Light, blessed be He, rests and is revealed only in the level of Chochmah (wisdom), koach mah, etc. And the mechokek, who makes the receptacle, is the one who draws down the level of the Torah in the manner of self-nullification (bittul), etc.

(ועמ"ש לקמן בביאור ע"פ החלצו מאתכם בפי מטות ענין שמשה נק' מחוקק, ועמ"ש"ל ע"פ משה ידבר, וע" עוד מענין במחוקק בוח"ג ס"פ וילך רפ"ו א' ופ' בהעלותך דק"נ).

(And see what is written below in the explanation on the verse "Arm from among you," in Parshas Matos, on the matter that Moshe is called mechokek; and see what is written above on the verse "Moshe would speak"; and see further on the matter of "with the mechokek" in the Zohar, Part III, at the end of Parshas Vayelech, 286a, and Parshas Beha'aloscha, page 150.)

במשענותם הם תמכי אורייתא (ע' זח"א ד"ח ע"א) עץ חיים היא למחזיקים בה וכענין שנאמר ביששכר וזבולון שמבני יששכר היו הסנהדרין וזבולון ע"י שהיה עוסק בפרקמטיא בשביל יששכר זכה ונתעלה במעלה יותר בבחי' א'

"With their staffs": these are the supporters of the Torah (tamchei oraysa) (see the Zohar, Part I, page 8a), "It is a tree of life to those who hold fast to it." And it is like what is said about Yissachar and Zevulun: from the children of Yissachar came the Sanhedrin, and Zevulun, through engaging in commerce for Yissachar's sake, merited and was raised to a higher rank in one respect,

דהיינו בבחינת ממטה למעלה שמפני שע"י השפעת טובו וחיותו היה יששכר עוסק בתורה בחיות זה הנמשך לו הרי זבולון קודם לו שממשיך חיות לתורתו

namely, in the manner of from below upward: since it was through the bestowal of his bounty and his life-force that Yissachar engaged in Torah, with this life-force that was drawn to him, Zevulun therefore precedes him, for he draws life-force into his Torah.

(ועיין מזה ברבות ויחי ס"פ צ"ט זח"א ח' א' ויחי דרמ"א ב' ח"ג מצורע נ"ג ב' ועמ"ש סד"ה קול דודי גבי מקפץ על הגבעות).

(And see about this in Midrash Rabbah, Vayechi, end of chapter 99; the Zohar, Part I, 8a; Vayechi, page 241b; Part III, Metzora, 53b; and see what is written at the end of the discourse beginning "The voice of my beloved," regarding "leaping over the hills.")

ולכן נאמר בזבולון עמים הר יקראו כו'. פ"י ע"ד מה שנאמר מי יעלה בהר ה' ומי יקום כו'.

And therefore it is said of Zevulun, "Peoples they shall call to the mountain," etc. The meaning is along the lines of what is said, "Who shall ascend the mountain of Havayah, and who shall stand," etc.

אבל גבי זבולון אפי' בחי' עמים עוממות יקראו ויתאספו לבחינת הר ה'. אך הנה כל בחינות הנ"ל שבבחינת באר ממטה למעלה צריך להיות אתעדל"ע לפני אתעדל"ת.

But regarding Zevulun, even the level of "peoples" (amim), [as in] "dimmed" (omemos), shall be called and gathered to the level of "the mountain of Havayah." However, all the levels mentioned above, which are in the manner of a well, from below upward, require that there be an arousal from above (isarusa dile'eila) before the arousal from below (isarusa dilesata).

וזהו אז ישיר ישראל ישראל דלעילא (עיין זהר ח"ב נ"ד א') עלי באר (עי' זהר ס"פ וילך שם ובע"ח שער ל"א פ"ז)

And this is "Then Israel sang": the Israel above (Yisrael dile'eila) (see the Zohar, Part II, 54a); "Spring up, O well" (see the Zohar, at the end of Parshas Vayelech, there, and Etz Chaim, Sha'ar 31, chapter 7):

היא כנס"י מקור נש"י שכונסת ואוספת לתוכה בחי' ישראל דלעילא ענו לה מלמעלה למטה להיות אתעדל"ע שלפני אתעדל"ת כדי להיות עלי באר ממטה למעלה וכמארז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו כו'

this is the Congregation of Israel (Knesses Yisrael), the source of the souls of Israel, which gathers in and collects within itself the level of the Israel above. "Sing out to it": from above downward, so that there be the arousal from above that comes before the arousal from below, in order that there be "Spring up, O well," from below upward. And as our Sages, of blessed memory, said, "Were it not that the Holy One, blessed be He, helps him," etc.

(וע' בע"ח שלי"א פ"ז ובזח"ג ס"פ וילך) ואותה אנו מבקשים בתפלה והחזירנו בתשובה שלימה לפניך כו' אב הרחמן רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה דהיינו

(and see Etz Chaim, Sha'ar 31, chapter 7, and the Zohar, Part III, at the end of Parshas Vayelech). And it is this that we ask for in prayer: "And bring us back in complete teshuvah (return) before You," etc.; "Merciful Father, have mercy upon us, and put understanding into our hearts," that is,

להבין דבר מתוך דבר כו' כי גם הרחמנות הגדולה שעלינו היא ר חוקה מהשגתנו ואין אנו יכולים לעורר את הרחמנות

to understand one thing from another, etc. For even the great compassion upon us is far from our comprehension, and we cannot arouse the compassion

כמו שהיא כו' ואתעדל"ע זו היא ע"י המשכות התורה חכמה בראש וחכמה בסוף חכמה בראש היא
בחינת אתעדל"ע שלפני אתעדל"ת.

as it is, etc. And this arousal from above comes through the drawings-down of the Torah:
"Chochmah at the beginning and Chochmah at the end." Chochmah at the beginning is the level of
the arousal from above that precedes the arousal from below;

וחכמה בסוף שע"י אתעדל"ת אתעדל"ע היא הבאר שחפרוה כרוה כו' במחוקק במשענותם יצאו מים
חיים

and Chochmah at the end, where through the arousal from below [comes] an arousal from above, is
the well that "dug it, delved it," etc., "with the mechokek, with their staffs"; "living waters shall go
out."

(ועיין בזהר בראשית דכ"ו ע"ב ועמ"ש בפ' נשא סד"ה כה תברכו מענין ברכה בראש ברכה בסוף, וע'
עוד בזהר ויקהל דקצ"ז ב' מענין כרוה נדיבי עם ועמ"ש בפ' ויקהל סד"ה

(And see the Zohar, Bereishis, page 26b; and see what is written in Parshas Nasso, at the end of the
discourse beginning "Thus shall you bless," on the matter of "blessing at the beginning, blessing at
the end"; and see further in the Zohar, Vayakhel, page 197b, on the matter of "the nobles of the
people delved it"; and see what is written in Parshas Vayakhel, at the end of the discourse
beginning

קחו מאתכם בפ"י כל נדיב לבו יביאה ובשה"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כו', וע' עוד זח"ג
י"ט ב' כ"ו א', ח"א רל"ה א', ח"ב קי"ג סע"ב קי"ד ח"ג רל"ה ב':

"Take from among you," in the explanation of "whoever is of a generous heart shall bring it"; and
in Shir HaShirim, on the verse "How beautiful are your steps in sandals, O daughter of the noble
one," etc.; and see further the Zohar, Part III, 19b, 26a; Part I, 235a; Part II, 113, end of side b, 114;
Part III, 235b.)

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: [likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From [likuteitorah.com/likutei-torah/chukas/8/](https://www.likuteitorah.com/likutei-torah/chukas/8/)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok